

S I C I L I A.

hinc profundis arenis retardantibus, pedesque nostros retro quandoque referentibus, perdifficili, quum 10 passuum vix sit altitudinis, duæ ferme horæ nobis consumptæ sunt. tandem superato vertice anhelantes aliquantisper in sponda consedimus. Heic sol subter nos mundo oriri visus est. hinc Siciliam omnem contemplati sumus. fretum & universa Calabria ora adeo sub oculis jacebant, ut manu posse tangi viderentur. Calabriae montes, non litorales solum, sed mediterranei etiam, quin imo & Neapolitani, vicinæque insulæ, non temere sereno tum cælo æstimati sunt. Hoc itaque jucundo aspectu aliquamdiu refocillati, ulterius ad ea, quorum studio insanum hunc laborem subieramus, perlustranda perreximus. Ibi in primis planities, arenis passim strata, crebrisque intersecta rimis, è quibus exilis fumus exibat, oblata est. in cujus medio hiatus maximus & vorago ingens, Crater à veteribus adpellatus, ambitu passuum millium ferme quatuor patet: qui superiori ore latissimus, paulatim ad profundum usque se coarctat. ex eo nebulosa incendia tanta exhalabant, ut ab interiori adpectu impediremur. Ceterum quum ea non continue sed per intervalla quædam erumperent; captata interstitiorum occasione, reptantium more ad crateris labium prolapsis, profundius intuendi copia fuit. Nihil tamen ne tum quidem, præter horrendam voraginis formam & latera ejus exesa, ac diversis rictibus ignivomis depicta, & sulphurea incrustatione delibuta, cernere potuimus. Quum vero renovatum incendium vireis resumisset; inter fumum ipsum flammam modo crassas modo puras exspirari animadvertimus. Sed, remissa post materia, caligineque cessante, iterum intentius & oculis & auribus in hiatus demissi, simul atque immensæ ollæ, igni maximo adpositæ, subterraneum in eo sonitum bullientisque fervores ac gementis in-

tus cavernas percepimus; timor simul nos horrorque adeo vehemens invasit, ut, veluti jam dissipandi, repente ora retulerimus; execrati- que vesanum itineris consilium, confestim, qua ascenderamus, sumus regressi. In ea altissima montis superficie, totaque ejus plaga nullas vidimus xaras lapidesve molareis; quippe qui tam alte inscendere vel vi extolli ob materiæ gravitatem nequeant. quæ interim inferius vel novos hiatus sibi aperit, vel è veteribus erumpit. Ex unico vero & eo immenso verticis cratere vel ignis ipse, vel fumosa caligo, vel cinis, vel aliud hujusmodi leve genus effatur, ex quo etiam anno Salutis CIO IO LIV, quo opus in manibus versatur, consumpta jam materia, nihil emergit. Neque quispiam hæc nostra legens reprehendat, si aliqua ex parte à Strabone, Plinio & aliis auctoribus, qui de Ætna scripserunt, dissentiant: quum, & ipso Strabone teste, & rei usu adprobante, facies hæc montis superior mutationem ab igne frequenter recipiat. nam aliquando illius vertex flammaram globos evomit; igniti interdum fluunt rivi; quandoque flamma, fumo caligineque obducta, ardentem eructat lapides: nunc demittitur, nunc vero incrementa suscipit. Idcirco prisca quædam in hunc usque permanent diem; plura sunt immutata; pleraque recens edita. Nam & anno Salutis CIO IO XXXVII cacumen montis supremum, quod supernus ei erat vertex, in voraginem ipsam decidit, & ambitus factus est amplior, Ætna demissior. Perlustrato ita montis vertice, & ejus ignibus exploratis, lapillos subnigros, sulphuris incrustationem habentibus, quos crater emiserat, nobiscum ferentes, Catanam sumus regressi. Hactenus Fazelli verba. Ex quibus adparet, non falsa esse ea, que tantopere apud Strabonem fieri posse negarunt illi, qui propius ad craterem accedere non ausi fuerunt.

